Dosarul nr. 2ac-377/23 (dosar electronic 2-22117772-02-2ac-23062023)
Judecătoria Chișinău, judecător Andrei Ojoga

D E C I Z I E

mun. Chișinău 18 ianuarie 2024

Colegiul civil, comercial
și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău
Președintele ședinței, judecător Ana Panov
Judecătorii Viorica Mihaila și Vitalie Cotorobai
Grefier Zoia Plești

examinând, în şedinţă de judecată publică, cererea de apel declarată de S.C. „Vicdelen" S.R.L., împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău /sediul Centru/ din 27 ianuarie 2023, pronunțată în cadrul cauzei civile intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de S.C. „Vicdelen" S.R.L. către Ministerul Justiției privind constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei civile și încasarea prejudiciului moral, prin care acțiunea a fost respinsă, -

c o n s t a t ă :

La 4 august 2022 S.C. „Vicdelen" S.R.L. s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Ministerul Justiției, solicitând constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei civile inițiate la cererea de chemare în judecată înaintată de S.C. „Vicdelen" S.R.L. către S.C. „Express Auto" S.R.L. privind încasarea datoriei și dobânzii de întârziere. La fel, reclamanta a solicitat repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare, estimat la suma de 80000 MDL.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a indicat, că la data de 2 februarie 2015 S.C. „Vicdelen" S.R.L. a depus cererea de chemare în judecată către S.C. „Express Auto" S.R.L., Alexandru Guțu privind încasarea datoriei și dobânda.

A menționat, că examinarea dosarului a fost tergiversată fără temei în perioada 2 februarie 2015-17 noiembrie 2017, ședințele au fost la data 7 septembrie 2015, 22 octombrie 2015, 25 ianuarie 2016, 29 martie 2016, 5 aprilie 2016, 12 aprilie 2016, 7 iunie 2016, 23 august 2016, 12 septembrie 2016, 21 septembrie 2016, 4 noiembrie 2016, 20 decembrie 2016, 05 aprilie 2017, 18 aprilie 2017, 1 iunie 2017.

La data de 17 noiembrie 2017 a fost numită expertiza în construcție, care a fost tergiversată fără temei de la data 17 noiembrie 2017 până la05 aprilie 2021, ia la 5 aprilie 2021 Judecătoria Orhei a emis încheierea privind reluarea procesului.

Ulterior, la 7 iulie 2021 a fost examinată cererea S.C. „Vicdelen” S.R.L. privind ridicarea excepției de tardivitate a cererii reconvenționale adresată de către S.C. „Express Auto” S.R.L. împotriva S.C. „Vicdelen” S.R.L.

A afirmat reclamantul, că la 10 august 2021 Judecătoria Orhei a emis hotărârea nr. 2e-88/2015. Această hotărâre a fost contestată cu apel.

Consideră că, acest fapt încalcă dreptul lor la un proces echitabil, garantat în art.6 p.1 a Convenției Europene.

La fel consideră, că prin examinarea procesului din 2015 până 2022, a fost încălcat dreptul lor la un proces echitabil într-un termen rezonabil.

Totodată menționează, că examinarea cazului a fost amânată de nenumărate ori, însă aceste amânări au fost excesive.

Mai declară reclamantul, că din cauza tergiversării neîntemeiate a efectuării expertizei, în perioada (17 noiembrie 2017 - 5 aprilie 2021), examinarea cauzei a fost tergiversată în mod nejustificat, ceea ce le-a încălcat dreptul garantat de articolul 6 paragraf 1 CEDO.

Consideră, că instanța - Judecătoria Orhei este vinovată de încălcarea drepturilor lor la un proces echitabil într-un termen rezonabil.

Menționează, că conform practicii Curții Europene, tergiversarea neîntemeiată a examinării plângerii în judecată, atrage compensarea prejudiciului de la 500 euro și mai mult. Astfel, solicită încasarea pentru reclamant câte 80 000 lei, conform practicii a Curții Europene.

A completat, că daunele morale cauzate în urma încălcărilor drepturilor reclamanților, trebuie evaluate în conformitate cu practica Curții Europene, așa cum prevede art.1 din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011. În acest caz, trebuie de condus, astfel, de hotărârile Curții Europene: cazul Ungureanu, nr. 27568/02 din 6 iunie 2007; cazul nr. 35994/03 din 9 octombrie 2007 Hrivniac; cauza nr. 37431/02 din 21 martie 2006 Josan; cauza nr.1115/02 din 10 mai 2007 Mazepa și alții împotriva Moldovei, și gravitatea suferinței reclamantului din întârzierea neîntemeiată a procesului. Curtea Europeană a acordat reclamanților, în astfel de circumstanțe, despăgubiri morale în valoare de 5000-10000 euro.

Prin urmare, consideră, ca o compensare echitabilă, o sumă echivalentă cu 4000 euro sau 80000 lei pentru reclamant.

Reprezentantul pârâtului, Ministerul Justiției, Bîtca Irina, a depus referința, prin care a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată depusă de Smochin Marcel, ca fiind neîntemeiată, menționând că luând în considerație complexitatea cauzei, comportamentul părților și de sarcina lunară a fiecărui judecător din cadrul instanțelor de judecată, autoritățile judecătorești au acționat cu bună-credință, cu o suficientă diligență, au întreprins toate măsurile necesare în vederea examinării și soluționării obiective și sub toate aspectele a cauzei civile.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău /sediul Centru/ din 27 ianuarie 2023, acțiunea a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

În motivarea soluției sale instanța de fond a reținut, că prelungirea termenului de judecare a cauzei în prezenta speță s-a datorat, în cea mai mare parte, efectuării expertizei judiciare în construcții și expertizei merceologice fizico-chimice, dispusă de către instanța de judecată la cererea părții reclamante și părții pârâte, respectiv, nu sunt stabilite careva circumstanțe care ar indica asupra faptului că anume instanța de judecată nu asigură respectarea termenului rezonabil de judecare a cauzei, or, odată ce părțile au solicitat numirea efectuării expertizei cu suspendarea procesului, astfel au acceptat și conștientizat probabilitatea întinderii duratei de efectuare a expertizei ținând cont de genul acesteia, gradul ei de complexitate, normativele de muncă aprobate şi termenul solicitat de ordonatorul expertizei.

Deoarece instanța a constatat netemeinicia cererii de chemare în judecată depusă de S.C. ,,Vicdelen" S.R.L. privind constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, a reținut ca fiind neîntemeiate și pretenții subsecvente privind repararea prejudiciului moral.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, la 14 februarie 2023 S.C. ,,Vicdelen" S.R.L., prin intermediul oficiului poștal, a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios al Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2023, nu s-a dat curs cererii de apel depuse, în baza art. 368 alin. (1) Cod de procedură civilă, părții apelante fiindu-i acordat termen pentru înlăturarea neajunsurilor. Totodată s-a explicat părții apelante, că în caz dacă nu va lichida neajunsurile indicate în încheiere în termenul acordat de instanță, cererea de apel nu va fi considerată depusă şi împreună cu actele anexate va fi restituită. În interiorul termenului acordat, partea apelantă a înlăturat neajunsurile indicate. În consecință prin încheierea instanței de apel din 12 septembrie 2023, apelul declarat de S.C. ,,Vicdelen" S.R.L., a fost acceptat pentru examinare și intentată procedura în apel.

În motivarea apelului s-au indicat aceleași motive de fapt și de drept din cererea de chemare în judecată, completând că Curtea Europeană consideră tergiversare la efectuarea expertizei devine la responsabilitatea statului, Judecătoriei Orhei. Conform practicii Curţii Europene, tergiversarea neîntemeiată a examinării plângerii în judecată, atrage compensarea prejudiciului de la 500 euro şi mai mult. Astfel, solicită încasarea pentru reclamant câte 80000 lei, conform practicii a Curţii Europene.

Susține reprezentantul părții, că prima instanţa a constatat că din materialele cauzei, cât şi raportul motivat anexat la dosar rezultă, că procesul civil intentat la cererea S.C. ,,Vicdelen" S.R.L. către S.C. „Express Auto" S.R.L. și Guţu Alexandru privind încasarea datoriei şi cheltuielilor de judecată s-a aflat pe rolul instanţei o perioadă de peste 7 ani, februarie 2015 (data adresării în instanţă) - noiembrie 2022 (data soluţionării irevocabile a cauzei).

În acest context a menționat, că prima instanţa eronat consideră, că în dosarul la cererea S.C. „Vicdelen” S.R.L. către S.C. „Express Auto” S.R.L. și Guţu Alexandru privind încasarea datoriei şi cheltuielilor de judecată, instanţa judecătorească a acţionat cu bună-credinţă, cu o suficientă diligenţă.

Totodată a completat, că prima instanţa corect remarcă faptul, că prelungirea termenului de judecare a cauzei s-a datorat, în cea mai mare parte, efectuării expertizei judiciare în construcţii şi expertizei merceologice fizico-chimice, dispusă de către instanţa de judecată la cererea părţii reclamante S.C. „Vicdelen” S.R.L. şi părţii pârâte.

Faptul, că pe perioada efectuării expertizei judiciare în construcţii şi expertizei merceologice fizico-chimice, procesul civil a fost suspendat, nu justifică întârzierea nesfârșită a efectuării expertizei judiciare.

Subsidiar a relevat, că instanţa corect reţine, că partea reclamantă S.C. „Vicdelen” S.R.L. a înaintat o cerere cu privire la accelerarea expertizei dispuse în cadrul procesului de judecată la cererea de chemare în judecată depusă de S.C. „Vicdelen” S.R.L. către S.C. „Express Auto” S.R.L. și Guţu Alexandru privind încasarea datoriei şi cheltuielilor de judecată, cererea fiind respinsă prin încheierea Judecătoriei Orhei /sediul central/ din 6 martie 2020.

Indică, că prima instanţa greşit consideră că nu sunt stabilite careva circumstanţe, care ar indica asupra faptului, că anume instanţa de judecată nu asigură respectarea termenului rezonabil de judecare a cauzei.

La cererea de apel declarată partea intimată, Ministerul Justiției a prezentat referință, prin care și-a exprimat dezacordul cu argumentele expuse în cererea de apel, solicitînd respingerea acesteia și menționînd faptul, că în cauza dată nu se atestă careva motive de tergiversare a examinării cauzei civile, or, însăşi respectarea întocmai a procedurii din partea instanţelor de judecată naţionale, cu asigurarea respectării drepturilor participanţilor la proces, nu poate fi privită drept „tergiversare a examinării cauzei”, motiv din care nu pot fi reţinute argumentele reclamantului acest sens.

În ședința instanței de apel părțile, fiind informate despre proces, nu s-au prezentat. Urmare a acestui fapt și în temeiul art. 379 Cod de procedură civilă, Colegiul a dispus examinarea cauzei în lipsa acestora.

Analizând, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces şi a materialelor din dosar în coroborare cu cadrul legal pertinent aplicabil, Colegiul consideră apelul declarat de S.C. „Vicdelen” S.R.L. neîntemeiat și care urmează a fi respins, din următoarele motive.

Termenul de declarare a apelului.

Potrivit art. 362 alin. (1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile calculat din data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

După cum a fost indicat mai sus, reprezentantul apelantului S.C. „Vicdelen” S.R.L. a depus cererea de apel la data de 14 februarie 2023, contestând hotărârea Judecătoriei Chișinău /sediul Centru/, dispozitivul căruia a fost pronunțat la 27 ianuarie 2023. Astfel se atestă, că apelul a fost declarat în interiorul termenului acordat de Lege.

Cadrul legal pertinent aplicabil speței.

În conformitate cu art. 385 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.

Conform prevederilor art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Articolul 130 alin. (1) Cod de procedură civilă statuează, că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Potrivit art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importantă pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

Totodată, sarcina instanței de apel derivă, reieșind din dispozițiile art. 373 Cod de procedură civilă, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

De asemenea, în limitele apelului dedus judecării, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei. Concomitent, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar invocate de părți și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor instanței de apel, ultima are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze la însușirea motivelor

instanței inferioare (Hirro Balani contra Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis contra Greciei nr. 21522/93 din 29.05.1997 §43).

Conform prevederilor art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel, iar art. 4 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești stipulează, că la examinarea pricinilor de acest gen sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Articolul 5 alin. (1) Cod de procedură civilă declară, că orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

Conform art. 53 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă şi instanțele judecătorești.

Conform art. 1 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, scopul legii este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Potrivit aliniatului (2) al aceluiași articol aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Conform prevederilor art. 2 alin. (1) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

În conformitate cu art. 2 alin. (2) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei

sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21.04.2011, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului. Aliniatul (3) al aceluiași articol statuează că prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare. Potrivit aliniatului (6) al aceluiași articol mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Conform prevederilor art. 4 alin. (1) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, nr. 87 din 21 aprilie 2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

La fel, Convenţia pentru Apărarea Drepturilor Omului şi Libertăţilor Fundamentale la art. 6§1 statuează că orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public şi într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent şi imparţial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţii în materie penală îndreptată împotriva sa.

Respectiv, cerinţa ca examinarea cauzei să se facă într-un termen rezonabil, trebuie raportată la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretenţiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităţilor competente şi al părţilor, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanţei precum şi exercitarea căilor de atac.

În corespundere cu art. 2036 alin. (1) din Codul civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are

dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

Conform art. 2037 alin. (1)-(3) din Codul civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că îndemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire și se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

În temeiul art. 9 alin. (1) și alin. (2) Cod procedură civilă, instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sânt stabilite de prezentul cod și de alte legi.

Starea de fapt și circumstanțele pricinii. Aprecierea instanței de apel.

Din probatoriul administrat în prezenta speță, și anume raportul motivat a Judecătoriei Orhei/sediul Central/ rezultă, că cererea de chemare în judecată împotriva S.C. „Express Auto” S.R.L. și Guțu Alexandru privind încasarea datoriei și dobânda a fost depusă de către S.C. „Vicdelen” S.R.L. prin intermediul cancelariei Judecătoriei Judecătoria Orhei /sediul central/ la data de 02.02.2015, care ulterior, la data de 26 februarie 2015, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor a fost repartizată pentru examinare judecătorului Ecaterina Buzu.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei /sediul Central/ din 02.03.2015, nu s-a dat curs cererii de chemare în judecată înaintată de S.C. „Vicdelen” S.R.L., din motiv că la cerere lipseşte dovada achitării taxei de stat, ulterior prin încheierea Judecătoriei Orhei, /sediul Central/ din 16.03.2015, cerere de chemare în judecată înaintată de S.C. „Vicdelen” S.R.L, a fost restituită.

Prin decizia Colegiului Civil al Curţii de Apel Chişinău din 06.07.2015, s-a admis recursul declarat de către S.C. „Vicdelen” S.R.L., fiind casată încheierea Judecătoriei Orhei /sediul Central/ din 16 martie 2015, cauza fiind remisă în aceiași instanţă, în alt complet de judecată.

La data de 17 iulie 2015, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de S.C. ,,Vicdelen" S.R.L. a fost repartizată pentru examinare judecătorului Viorica Severin.

Succesiv, conform datelor raportului, cauza civilă în instanţa de fond s-a examinat în termenul 26.02.2015-10.08.2021 adică 6 ani şi 6 luni. În această perioadă au fost numite 25 şedinţei de judecată dintre care 2 şedinţe au fost amînate la cerere pîrîtului, motivele amînările fiind expuse prin cerere de amînare sau solicitare de termen pentru a face cunoştinţă cu materialele dosarului şi a înainta referinţa. Succesiv la 9 şedinţe din cele 25 care au avut loc în instanţa de fond, au fost amînate în legătură cu înaintarea de către reclamant a diferitor cereri, demersuri care urmau a fi puse în discuţie sau de a lua cunoştinţă de aceste cereri pîrîtului, la fel reclamantul a înaintat cereri de majorare a cerinţelor, cereri de audiere a expertului, care necesita la fel achitarea taxei de stat, şedinţele fiind animate pentru achitarea taxei de stat. La fel una din şedinţe a fost amînată din cauza infectării reprezentantului reclamantului cu infecţia Covid-19, 4 şedinţe au fost amînate în legătură cu aflarea judecătorului în concediu medical, 4 şedinţe au fost lucrătoare, de examinare a fondului cauzei.

Pe parcursul examinări cauzei în instanţa de fond atît de către reclamantul S.C. ,,Vicdelen" S.R.L., cît şi de către pîrîtul S.C. ,,Express Auto" S.R.L. au fost solicitată dispunerea efectuării expertizei. Astfel, prin încheierea Judecătoriei Orhei /sediul Central/ din 17.11.2017 a fost dispusă efectuarea expertizei în construcţii, merceologice şi fizico-chimice, procesul fiind suspendat pînă la prezentarea în instanţă a rapoartelor de expertiză judiciară, iar dosarul a fost remis pentru efectuarea expertizelor solicitate de părţi Centrului Naţional de Expertize Judiciare.

La 22.12.2017 de la Centrul Naţional de Expertize Judiciare a parvenit un demers prin care s-a solicitat prezentarea Proiectului de Execuţie a Staţiei de Reparaţie a automobilelor cu magazin comercial, fapt despre care au fost informaţi participanţii la proces.

La 01.02.2018, a fost restituită încheierea Judecătoriei Orhei/sediul Central/ din 17.11.2017 şi materialele cauzei civile prezentate CNEJ din motiv, că solicitarea din 22.12.2017 nu a fost executată. Ulterior, la 12.02.2018, după executarea cerinţelor expertului, repetat a fost remisă Centrului Naţional de Expertize Judiciare pe lîngă Ministerul de Justiţie, cauza civilă nr. 2e-88/2015, copia încheierilor din 17.11.2017 şi Proiectul de Execuţie a Staţiei de Reparaţie a automobilelor cu magazin comercial, amplasat în mun. Orhei, str. 31 August nr. 49.

Ulterior, la data de 28.02.2018, a fost expediat avizul de plată a serviciilor pentru efectuarea expertizei, fiind acordat termen de 22 zile pentru efectuarea plăţii, totodată fiind menţionat că reieşind din volumul mare de lucru, expertiza dată nu este planificată pentru anul 2018, dar pentru 2019, astfel, plata pentru efectuarea expertizelor urma să fie efectuată de către reclamantul S.C. ,,Vicdelen" S.R.L. şi pârâtul S.C. „Expres Auto" S.R.L.

La 04.03.2020, reprezentantul reclamantei S.C. ,,Vicdelen" S.R.L., Duca Valeriu a solicitat accelerarea efectuării expertizei pe dosarul dat, iar prin încheierea

Judecătoriei Orhei /sediul Central/ din 06.03.2020, cererea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La solicitarea instanţei adresată CNEJ, prin care s-a cerut informarea instanţei la ce etapă de examinare se află expertizele numite, la 31.12.2020 a parvenit răspunsul Centrului Naţional de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiţiei, prin care s-a comunicat că din cauza volumului mare de lucru, efectuarea expertizei este planificată în prima jumătate a trimestrului I a anului 2020.

La 26.02.2021, a parvenit raportul de expertiză judiciară nr. 239-244 din 15.02.2021, întocmit la cererea pârâtului S.C. „Expres Auto" S.R.L. şi care la rândul său a suportat cheltuielile de efectuarea expertizei, însă nu a parvenit raportul de expertiză, care a fost numită la cererea reclamantului S.C. „Vicdelen" S.R.L.

Raportul de expertiză judiciară numită la cererea reclamantului S.C. „Vicdelen" S.R.L. a venit mai târziu în legătură cu faptul, că ultimul nu a achitat taxa pentru expertiza solicitată în baza ordinului de plată din 28.02.2018, fiindu-i acordat termen suplimentar în acest sens.

La 02.04.2021 a parvenit Raportul de expertiză judiciară nr.425-427 din 29.03.2021, iar prin încheierea Judecătoriei Orhei/sediul Central/ din 05.04.2021, a fost reluat procesul de examinarea cauzei, cu stabilirea şedinţei pentru 09.04.2021.

Respectiv, dosarul s-a aflat la Centru Naţional de Expertize Judiciare în perioada 17.11.2017-02.04.221, adică 3 ani şi 4 luni.

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei /sediul Central/ din 10 august 2021, acțiunea înaintată de S.C. „Vicdelen" S.R.L. către S.C. „ Express Auto" S.R.L. și Guțu Alexandru cu privire la încasarea în mod solidar a datoriei și compensarea cheltuielilor suportate a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată. S-a încasat de la S.C. „Vicdelen" S.R.L. în beneficiul S.C . „Expres Auto "S.R.L. cheltuielile de judecată formate din cheltuieli de asistență juridică în mărime de 10 000 lei și 14 900 lei, cu titlu de cheltuieli suportate pentru efectuarea expertizei judiciare potrivit raportului de expertiză judiciară nr.239-244 din 15 februarie 2021 și raportului de încercări nr. 365 din 29 iunie 2020.

Prin încheierea Colegiului Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău din 21 octombrie 2021, nu s-a dat curs cererii de apel, depuse de S.C. „Vicdelen" S.R.L. , împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei /sediul central /din 10 august 2021, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de S.C. „Vicdelen" S.R.L. către S.C. „Expres Auto" S.R.L. privind încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată. S-a acordat apelantei termen de 10 zile din data recepționării încheierii în cauză, pentru lichidarea neajunsurilor și anume prezentarea apelului motivat și a dovezii achitării taxei de stat in sumă de 1 202,33 lei.

Ulterior, prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 18 noiembrie 2021, apelul declarat de către S.C. „Vicdelen" S.R.L. a fost pus pe rol, ședința de judecată fiind fixată pentru 2 februarie 2022.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2022, s-a admis apelul declarat de către S.C. „Vicdelen” S.R.L., fiind casată parțial hotărârea Judecătoriei Orhei /sediul central/ din 10 august 2021, în partea încasării cheltuielilor de judecată și s-a emis în această parte o nouă hotărâre, prin care s-a respins cererea S.C. „Expres Auto” S.R.L. cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată, suportate pentru efectuarea expertizei în sumă de 14900 lei, ca fiind neîntemeiată. În rest, hotărârea s-a menținut.

Prin încheierea Colegiului Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 30 noiembrie 2022, s-au considerat inadmisibile recursurile declarate de S.C. „Vicdelen” S.R.L. și S.C. „Expres Auto” S.R.L., împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2022.

După cum rezultă din materialele cauzei S.C. „Vicdelen” S.R.L., înaintând acțiunea în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a solicitat constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei civile inițiate la cererea de chemare în judecată înaintată de S.C. „Vicdelen” S.R.L. către S.C. „Express Auto” S.R.L. privind încasarea datoriei și dobânzii de întârziere. La fel, reclamanta a solicitat repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare, estimat la suma de 80000 MDL.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, instanța a ajuns la concluzia respingerii cererii de chemare în judecată.

Exprimându-și dezacordul cu hotărârea instanței de fond, S.C. „Vicdelen” S.R.L. a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ, verificând legalitatea hotărârii contestate în raport cu materialele pricinii și cadrul legal pertinent, consideră hotărârea primei instanțe întemeiată și legală, iar argumentele apelantului neîntemeiate, reieșind din următoarele.

Din materialele cauzei se constată, că reclamantului S.C. „Vicdelen” S.R.L. nu i-au fost lezate careva drepturi și nu a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cererii de chemare în judecată formulată de S.C. „Vicdelen” S.R.L. către S.C. „Express Auto” S.R.L. și Guțu Alexandru privind încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată.

În speță, Colegiul atestă că perioada de referință pentru aprecierea termenului rezonabil de judecare a cauzei inițiate la cererea de chemare în judecată înaintată de S.C. „Vicdelen” S.R.L. către S.C. „Express Auto” S.R.L. și Guțu Alexandru privind încasarea datoriei și cheltuielilor de judecată constituie perioada: /26.02.2015-10.08.2021/ în care cauza s-a aflat în instanța de fond și /21.10.2021-30.06.2022/ în instanța de apel.

Judecarea procesului într-un termen rezonabil are ca scop înlăturarea incertitudinii în care se găsesc părțile prin restabilirea, cât mai curând posibil, a drepturilor încălcate și prin reinstaurarea legalității, care trebuie să guverneze toate raporturile juridice într-un stat de drept, ceea ce constituie o garanție a unui proces echitabil. Astfel, la examinarea cauzei privind constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei se va lua în calcul criteriile de apreciere a tergiversării judecării cauzei şi anume, complexitatea cauzei, comportamentul reclamantei, conduita instanţei de judecată şi importanța procesului pentru reclamantă.

Nivelul sporit de complexitate a cauzei se datorează obiectului cauzei, complexitatea procedurii stabilite de lege, multitudinea cererilor depuse pe parcursul procesului. Complexitatea se referă atât la situaţia de fapt, cât şi la situaţia de drept. Un caz complex poate implica probleme cu privire la starea de sănătate a unui reclamant, volumul mare de probe, probleme juridice complexe, necesitatea audierii unui număr mare de martori sau numărul mare de persoane afectate. Din raportul Judecătoriei Orhei/sediul Central/ se relevă că, complexitatea a fost generată de înaintarea de către părți a diferitor cereri și demersuri, cerere privind efectuarea expertizei judiciare, inclusiv neachitarea taxei pentru efectuarea expertizei. Astfel, dosarul s-a aflat la Centrul Național de Expertize Judiciare în perioada 17.11.2017-02.04.2021, adică 3 ani și 4 luni. Comportamentul reclamanților constituie un fapt obiectiv, neimputabil statului pârât, care trebuie luat în considerare pentru a răspunde la întrebarea dacă procedura a depășit sau nu termenul rezonabil cerut de art. 6§1 [Poiss împotriva Austriei, pct. 57; Wiesinger împotriva Austriei, pct. 57; Humen împotriva Poloniei (MC), pct. 66].

Aderent, ține a se nota, că reclamantul S.C. „Vicdelen” S.R.L. dacă pretinde că „a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei”, respectiv, dispunea de toate pîrghiile legale de a înainta instanţei de judecată o cerere de urgentare a examinării pricinii, conform prescripţiei art. 192 Cod de procedură civilă. La materialele cauzei sunt prezente probe cu privire la faptul că reclamantul a înaintat cereri de accelerare a examinării cauzei sau cerere de urgentare a efectuării expertizei judiciare însă prin încheierea instanţei de judecată, aceste cereri au fost respinse ca neîntemeiate.

De asemenea, se atestă că cauza civilă a parcurs cele 3 instanțe, instanța de fond, fiind exercitate toate căile de atac și anume a fost soluționată cerere de apel de Curtea de Apel Chișinău și cererea de recurs de către Curtea Supremă de Justiție. Întinderea examinării procesului, nu poate fi pusă în seama instanțelor judecătorești, or, participanții la proces, inclusiv reclamantul S.C. „Vicdelen” S.R.L., făcând uz de drepturile sale procedurale au pus instanţa în situaţia amânării examinării dosarului, totodată întru asigurarea unui proces echitabil. Or, conform alin. (1) art. 61 Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. De altfel, principiul al bunei-credinţe în folosirea drepturilor sale, este

aplicabil şi în raport cu reprezentanţii acestora. În consecinţă se evidenţiază că tergiversarea examinării cauzei, a survenit anume urmare a realizării drepturilor procesuale a părţilor, care au dus la întinderea examinării cauzei, fapt ce nu poate fi pus în seama instanței de judecată.

La caz, pretențiile reclamantului S.C. „Vicdelen” S.R.L. cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil sunt neîntemeiate, or, tergiversarea examinării cauzei nu poate fi imputată instanței de judecată. Or, în speță, dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei în mod obligatoriu urmează a fi coroborat cu alte garanții ale procesului echitabil prevăzute de legislație, precum legalitatea, disponibilitatea şi egalitatea în drepturi a participanților, contradictorialitatea procesului, principii care în ansamblul lor materializează dreptul părţii la un proces echitabil. Drept urmare, se deduce că în cazul dat nu a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de S.C. „Vicdelen” S.R.L. către S.C. „Express Auto” S.R.L. și Guțu Alexandru privind încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată, de către instanța de judecată.

În corespundere cu art. 2036 alin. (1) din Codul civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

Subsecvent, în sensul celor sus indicate și normelor legale sus enunțate este nejustificată și cerința privind repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, motiv pentru care Colegiul menține hotărârea primei instanțe.

Prin urmare, toate argumentele și afirmațiile invocate de către apelant, sunt vădit lipsite de suport juridic, sub toate aspectele au fost examinate de prima instanță, iar instanța de apel le apreciază ca fiind inconsistente și fără raționament juridic valabil circumstanțelor speței. În plus, este important de remarcat faptul că apelantul, utilizând calea de atac nu a prezentat în instanța de apel probe, pe care nu au avut posibilitatea să le prezinte instanței de fond și care ar fi de natură să răstoarne concluziile expuse în hotărârea contestată.

În circumstanțele de fapt și de drept descrise și, deoarece concluziile și soluția primei instanțe sunt corecte, iar hotărârea adoptată cu respectarea normelor de drept material şi procedural, cu verificarea şi aprecierea probelor administrate în conformitate cu cerințele art. 130 Codul de procedură civilă, iar motivele indicate de apelant în cererea de apel sunt declarative, reducându-se doar la critica subiectivă a hotărârii contestate, Colegiul consideră apelul neîntemeiat şi care urmează a fi respins, cu menținerea în vigoare a hotărârii pronunțate în actuala pricină.

Reieșind din cele indicate și în conformitate cu prevederile art. art. 385 lit. a) și 389-390 Cod de procedură civilă Colegiul, -

d e c i d e :

Respinge cererea de apel declarată de S.C. „Vicdelen” S.R.L.

Menține hotărârea Judecătoriei Chișinău /sediul Centru/ din 27 ianuarie 2023, pronunțată în cadrul cauzei civile intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de S.C. „Vicdelen” S.R.L. către Ministerul Justiției privind constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei civile și încasarea prejudiciului moral.

Decizia este definitivă şi executorie din data adoptării, dar cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la comunicarea deciziei integrale, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței **Ana Panov**
Judecător

Judecătorii **Viorica Mihaila**

Vitalie Cotorobai